

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцента Овчаренко Сергія Валентиновича
на дисертаційну роботу
Мироненко Богдана Володимировича
«Фізична підготовка футбольних арбітрів із застосуванням засобів фітнесу»
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
(галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка)**

Актуальність обраної теми. Робота Мироненко Богдана Володимировича присвячена фізичної підготовки футбольних арбітрів із застосуванням засобів фітнесу. Все вищезазначене дозволяє стверджувати, що проблематика дисертаційної роботи Мироненко Богдана Володимировича є актуальною на сучасному етапі формування системи знань зі спортивної підготовки та значущою для вивчення.

З огляду на сучасні вимоги до рівня функціональної та фізичної підготовленості футбольних арбітрів, які постійно зростають у зв'язку з підвищенням інтенсивності змагальної діяльності у футболі, впровадженням новітніх технологій арбітражу та збільшенням темпу гри.

Застосування засобів фітнесу у системі підготовки арбітрів розглядається як ефективний напрям підвищення їхньої загальної та спеціальної витривалості, швидкісно-силових якостей, координації рухів і здатності до швидкого відновлення. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню якості суддівства, зменшенню кількості помилок, пов'язаних із фізичною втомою, та забезпеченню стабільної працездатності протягом усього матчу.

Отже, дослідження Мироненка Богдана Володимировича має не лише теоретичне, але й вагоме практичне значення, оскільки його результати можуть

бути використані для вдосконалення програм фізичної підготовки футбольних арбітрів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Сучасні інноваційні підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності» на 2024–2028 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 28 грудня 2023 року, протокол №7).

Роль автора як співвиконавця наукової теми полягала у розробленні та теоретичному обґрунтуванні методичних підходів до інтеграції фітнес-засобів у систему фізичної підготовки футбольних арбітрів. Здобувач здійснював добір, адаптацію та оцінювання ефективності сучасних фітнес-засобів, а також узагальнював результати експериментальної роботи з метою формування прикладних рекомендацій щодо їх застосування в тренувальному процесі арбітрів у підготовчому періоді.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу й узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження.

Мета роботи відповідає методології дослідження, а поставлені завдання обумовили структуру і зміст дисертаційної роботи.

Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження та висновки дисертаційної роботи.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертант уперше:

– *вперше* обгрунтовано структуру та зміст експериментальної програми фізичної підготовки футбольних арбітрів із застосуванням фітнес-засобів у підготовчому періоді;

– *вперше* визначено специфічні фітнес-засоби, що забезпечують розвиток спеціальної витривалості, спритності, швидко-силових здібностей у арбітрів різної кваліфікації;

– *вперше* експериментально доведено позитивний вплив запропонованої програми із застосуванням фітнесу на динаміку фізичної та функціональної підготовленості арбітрів різної кваліфікації у футболі;

– *доповнено* наукові уявлення щодо змісту та побудови процесу фізичної підготовки футбольних арбітрів із урахуванням вимог сучасної ігрової діяльності та психофізіологічних навантажень;

– *розширено* теоретичні підходи до використання фітнес-засобів у системі підготовки футбольних арбітрів як засобу підвищення якості їх професійної діяльності;

– *набули* подальшого розвитку наукові уявлення щодо варіативності структури рухової діяльності арбітрів залежно від рівня змагань, які вони обслуговують.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені та впроваджені експериментальної програми фізичної підготовки футбольних арбітрів із використанням фітнес-засобів; застосуванні матеріалів дослідження у практичній діяльності тренерів та інструкторів при організації навчально-тренувального процесу арбітрів різного рівня кваліфікації; використанні результатів у системі підвищення кваліфікації футбольних арбітрів,

підготовки спеціалістів зі спеціальності фізична культура і спорт, в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні методологічних підходів до організації дослідження, розробленні експериментальної програми фізичної підготовки футбольних арбітрів із використанням фітнес-засобів, проведенні педагогічного експерименту, аналізі його результатів та формулюванні обґрунтованих висновків. У колективних публікаціях здобувачем виконано постановку наукових завдань, добір адекватних методів дослідження, здійснено обробку отриманих даних, інтерпретацію результатів і підготовлено практичні рекомендації щодо впровадження розробленої методики.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій. За темою дисертації опубліковано 5 наукових праць, з яких 3 статей у спеціалізованих фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 2 праці апробаційного характеру.

У публікаціях, що підготовані у співавторстві, чітко вказано авторський внесок. У наукових публікаціях автора у повній мірі відображено основні положення дисертації, а також не виявлено порушення академічної доброчесності.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертаційна робота включає анотацію, вступ, п'ять розділів основного змісту, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг становить 209 сторінок. У списку джерел – 205 найменування, серед яких 87 іноземні. У роботі представлено 22 таблиці та 15 ілюстрацій.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження і формуються наукове завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; розкривається науковий апарат дослідження: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначаються наукова новизна, практична

значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи.

У першому розділі «Сучасні аспекти фізичної і функціональної підготовки арбітрів у футболі» автором проведено ґрунтовний теоретичний аналіз науково-методичної літератури, здійснено узагальнення та систематизацію сучасних наукових даних з проблеми дослідження. Зокрема, розглянуто особливості професійної діяльності футбольних арбітрів, сучасні підходи до фізичної та функціональної підготовки суддів у футболі, структуру та зміст їхньої рухової діяльності під час змагальної діяльності.

Автором проаналізовано вітчизняний і зарубіжний досвід щодо розвитку спеціальної витривалості, швидкісних та координаційних здібностей футбольних арбітрів, висвітлено питання функціонального забезпечення суддівської діяльності та особливості контролю фізичних навантажень. Значну увагу приділено характеристиці сучасних методів оцінювання фізичної підготовленості арбітрів, зокрема використанню спеціалізованих тестів і функціонального моніторингу.

Позитивним є те, що автор не обмежився лише аналізом літературних джерел, а й критично осмислив існуючі підходи до підготовки футбольних арбітрів, визначив суперечності та недостатньо досліджені аспекти проблеми, що дало можливість обґрунтувати актуальність обраного напрямку дослідження.

Матеріал першого розділу викладено логічно та послідовно, що свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувача та вміння працювати з сучасними науковими джерелами.

У другому розділі «Методи та організація досліджень» конкретизовано використання сукупності методів дослідження, що орієнтовані на досягнення

мети і вирішення завдань дослідження, представлена доцільність їх використання; розкрито специфіку організації дослідження та його етапи.

У третьому розділі «Особливості рухової діяльності та фізичної підготовленості арбітрів з футболу» автором досліджено специфіку рухової активності футбольних арбітрів у процесі змагальної діяльності, проаналізовано структуру та інтенсивність переміщень під час матчу, а також визначено рівень їхньої фізичної підготовленості.

У розділі висвітлено особливості виконання арбітрами рухових дій різної інтенсивності, охарактеризовано обсяг бігової роботи, швидкісних прискорень та змін напрямків руху в умовах сучасного футболу. Автором обґрунтовано важливість розвитку спеціальної витривалості, швидкісно-силових якостей, координаційних здібностей і функціональних можливостей організму для забезпечення ефективної суддівської діяльності.

Значну увагу приділено аналізу показників фізичної підготовленості арбітрів різного рівня кваліфікації, а також визначенню взаємозв'язку між рівнем фізичної готовності та якістю виконання суддівських функцій. У роботі наведено результати педагогічного тестування та функціонального контролю, що дозволило об'єктивно оцінити фізичний стан досліджуваних.

Позитивним є те, що автором здійснено комплексний підхід до оцінювання рухової діяльності футбольних арбітрів з урахуванням сучасних вимог до суддівства у футболі. Отримані результати мають важливе теоретичне та практичне значення для вдосконалення системи фізичної підготовки арбітрів.

У четвертому розділі «Експериментальна програма підвищення фізичної підготовленості арбітрів у підготовчому періоді» автором представлено та науково обґрунтовано зміст експериментальної програми, спрямованої на вдосконалення фізичної підготовленості футбольних арбітрів з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності.

У розділі детально охарактеризовано структуру програми, визначено основні засоби, методи та параметри тренувальних навантажень, спрямованих на розвиток спеціальної витривалості, швидкісних, швидкісно-силових та координаційних здібностей арбітрів. Автором обгрунтовано доцільність використання диференційованого підходу до організації тренувального процесу в підготовчому періоді.

Особливу увагу приділено поєднанню засобів загальної та спеціальної фізичної підготовки, застосуванню інтервальних і функціонально-спрямованих вправ, що забезпечують адаптацію організму арбітрів до специфічних умов змагальної діяльності. Позитивним є те, що експериментальна програма побудована з урахуванням сучасних тенденцій розвитку футболу та вимог до рівня фізичної готовності футбольних арбітрів.

У розділі наведено результати педагогічного експерименту, які свідчать про ефективність запропонованої програми та підтверджують позитивний вплив розроблених засобів і методів тренування на показники фізичної та функціональної підготовленості арбітрів.

Отримані результати мають важливе практичне значення та можуть бути використані у системі підготовки футбольних арбітрів різних кваліфікаційних категорій.

У п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» узагальнено результати дисертаційного дослідження відповідно до поставлених завдань. Представлено положення наукової новизни та відмінності отриманих результатів від відомих раніше.

Оцінюючи в цілому позитивно роботу Мироненко Богдана Володимировича, вважаю за необхідне звернути увагу на окремі зауваження та дискусійні положення:

1. Позитивно оцінюючи значний обсяг проведених досліджень, варто було б ще висвітлити питання взаємозв'язку психологічної підготовленості футбольних арбітрів з функціональною підготовленістю.

2. У роботі трапляються окремі стилістичні та термінологічні неточності, зокрема використання понять «фітнес-засоби» та «сучасні фітнес-засоби» без чіткого їх розмежування.

3. Робота набула б більшої ваги у разі індивідуалізації тренувальних навантажень залежно від віку та суддівського стажу арбітрів, що могло б поглибити практичну значущість дослідження.

4. У тексті дисертації подекуди спостерігається перевантаження описовими характеристиками результатів, які могли б бути більш лаконічно представлені за допомогою графічного матеріалу.

5. Окремі положення висновків мають дещо констатувальний характер і могли б містити більш чітке узагальнення отриманих експериментальних даних відповідно до поставлених завдань дослідження.

6. У роботі наявні орфографічні та стилістичні помилки.

Висловлені дискусійні питання, зауваження та недоліки принципово не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованої дисертаційної роботи, не знижують її наукового значення та практичної цінності.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Мироненко Богдана Володимировича на тему «Фізична підготовка футбольних арбітрів із застосуванням засобів фітнесу» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується новим підходом і практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) і може бути рекомендована до подання у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 017 – фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри спортивних ігор
Навчально-наукового інституту
«Придніпровська державна академія
фізичної культури і спорту»
Українського державного університету
науки і технологій

Сергій ОВЧАРЕНКО

Підпис С.В. Овчаренка завіряю:
Вчений секретар Українського державного
університету науки і технологій

Тетяна РАДКЕВИЧ